

8.12.2020

Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse sammandrag

UTKAST

Innehåll

1	Syftet med redogörelsen, utgångspunkterna och processen för utarbetande.....	5
2	Vision/mål – utbildning och forskning mot 2040-talet	7
3	Mål och åtgärder inom utbildning och forskning	9
3.1	Småbarnspedagogik samt förskoleundervisning och grundläggande utbildning	9
3.2	Andra stadiet	12
3.3	Högskolor	16
3.4	Vetenskap och vetenskaplig information.....	18
3.5	Fritt bildningsarbete.....	18
3.6	Kontinuerligt lärande – lärande under yrkeskarriären	19
3.7	Undervisnings- och handledningspersonal och övrig personal	19
3.8	Konst- och kulturfostran och -undervisning och grundläggande konstundervisning	21
3.9	Studiestöd	21
3.10	Utbildning på svenska: situation, mål och åtgärder	22

1 Syftet med redogörelsen, utgångspunkterna och processen för utarbetande

Inom ramen för redogörelsen stakar statsrådet ut riktlinjerna för utveckling av utbildningen och forskningen på så sätt att de tjänar Finland, finländarna och mänskligheten på ett högklassigt och genomslagskraftigt sätt. I redogörelsen presenteras visionen för utbildning och forskning fram till 2040-talet och fastställs behövliga ändringar i resurser, strukturer och styrning som svarar mot och påverkar förändringsfaktorerna i den nationella och internationella verksamhetsmiljön och skapar förutsättningar för ett meningsfullt liv för alla.

Det finländska utbildningssystemet är omfattande och fungerar i många hänseenden på ett högklassigt sätt. Alla barn har lika rätt till småbarnspedagogik, förskoleundervisningen är förpliktande och deltagandet i den är stort. Nästan alla barn avlägger den grundläggande utbildningen och inlärningsresultaten är på en god nivå i en internationell jämförelse. Alla som avslutar den grundläggande utbildningen har tillräckliga möjligheter att delta i utbildning på andra stadiet och cirka 94 % av dem som avslutat den grundläggande utbildningen inleder omedelbart utbildning som leder till examen, och av resten fortsätter tre procent i utbildningar i övergångsskedet. Antalet inledningsplatser i utbildning på högre nivå är omkring en och en halv gånger större i relation till årskullen och efterfrågan på utbildning är stor. Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten är mångsidig. Finland har en stark ställning i fråga om vetenskapliga publikationer och är ett ledande land inom utnyttjande av digitala teknologier.

Systemet fungerar emellertid inte till alla delar på förväntat sätt med tanke på samhället och studerandena och ger inte önskade resultat. Deltagandet i småbarnspedagogik är i Finland mindre än i andra länder i Norden. Inlärningsresultaten i den grundläggande utbildningen har blivit svagare. Omkring 15 % av årskullen blir utan examen på andra stadiet och andelen personer som avlagt högskoleexamen har inte ökat på samma sätt som i jämförelseländerna. Jämlikheten i utbildningen har inte ökat. Skolutmattningen och andra riskfaktorer för välbefinnandet hos skolelever och studeranden har ökat. Investeringarna i forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet är inte på en tillräcklig nivå. Inte heller volymen eller resultaten av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten är på jämförelseländernas nivå.

Redogörelsen grundar sig på sju centrala förändringsfaktorer som påverkar och blir påverkade av utbildnings- och forskningssystemet: utvecklingen av teknologi, artificiell intelligens och digitalisering, omvälvningarna i arbetet, ekonomin och näringslivet, ökningen av ojämlikheten, tillgängligheten av tjänster, demografiska förändringar, miljöns tillstånd och klimatförändringen, demokrati och mänskliga rättigheter samt internationalisering och globala problem. Också den globala krisen till följd av COVID-19-viruset har redan påverkat många av de ovannämnda förändringsfaktorerna och lyft fram betydelsen av utbildning och forskning för människornas välfärd, nationens kristållighet och samhällets resiliens.

Beredningen av redogörelsen har letts av ministerarbetsgruppen för bildning och innovationer samt undervisningsministern och forsknings- och kulturministern med stöd av tjänstemannaledningen vid undervisnings- och kulturministeriet. Under beredningen har aktörer inom utbildning och forskning, intressegrupper, sakkunniga och forskare hörts.

2 Vision/mål – utbildning och forskning mot 2040-talet

Bildningen i Finland grundar sig starkt på högklassig och effektiv fostran, utbildning, forskning och kultur. Mångformig och uppdaterad bildning skapar grunden för jämlikhet, välfärd, människornas utveckling och ett gott liv samt samhällliga reformer och samhällets förmåga att förutse och bemöta plötsliga förändringar. Utbildning och forskning och den kompetens de genererar förnyar det finländska samhället och arbetslivet. Finland är en föregångare inom producentering, implementering och tillämpning av nya data och kompetenser. Tvärvetenskaplig och sektorsövergripande kompetens sammanlänkas i nya lösningar och förfaranden.

Alla har rätt att lära och växa och få nödvändigt stöd och handledning för detta. Den värdegrund för fostran och utbildning som ingår i lagstiftningen verkställs jämnt överallt i Finland. Varje barn har rätt till högklassig småbarnspedagogik. Trenden för ökande ojämlikhet i utbildningen har vänts. Framgång i studievägarna och inlärningsresultaten beror inte på kön, familje- eller kulturbakgrund eller hemkommun. Högklassiga tjänster inom småbarnspedagogik och utbildning är tillgängliga på båda nationalspråken och de språkliga minoriteternas särskilda behov beaktas. Alla studeranden kan känna sig trygga under skoldagen och de blir hörda och beaktade som medlemmar i sin gemenskap. En tillräcklig kompetent och engagerad personal inom undervisning, handledning och i andra uppgifter finns överallt i Finland och personalen utvecklar regelbundet sin kompetens.

Finländarnas utbildnings- och kompetensnivå är bland de bästa i världen. Deltagandenivån inom småbarnspedagogiken är på en hög nordisk nivå. Inlärningsresultaten för eleverna inom grundläggande utbildning är på en internationellt hög nivå. Hela årskullen av ungdomarna avlägger en examen på andra stadiet som öppnar dörrarna till fortsatta studier och arbetslivet. Minst 50 procent av unga vuxna avlägger en högskoleexamen. Alla har en reell möjlighet att utveckla och uppdatera sitt kunnande i olika skeden av yrkeskarriären oavsett bakgrund, arbetsplats och livssituation. Den finländska forskningen håller hög internationell standard, forskningen utgör en integrerad del av utbildningen och utnyttjas mångsidigt. Utbildnings- och forskningsorganisationerna skapar nya verksamhetsätt och förnyar kompetensen och näringsstrukturen på riksomfattande plan och regionalt i tätt samarbete med arbetslivet.

Småbarnspedagogiken, den högklassiga utbildningen och kompetensutvecklingen ordnas på båda nationalspråken på ett ekonomiskt och ekologiskt hållbart sätt som är ägnat att öka likvärdigheten och jämlikheten i utbildningen. Lagstiftningen,

finansieringssystemen och utbildningssystemets strukturer och förfaranden har förnyats för att motsvara förändringarna i samhället och trygga tillräckliga resurser. Anordnande av högklassig utbildning och goda inlärningsresultat säkerställs i hela landet. Utbildnings- och examenssystemet fungerar som en sammanhängande helhet och gränserna inom det är låga, vilket möjliggör flexibla och genuint personliga val. Inga dörrar inom utbildningssystemet är stängda utan fortsatta studier är alltid möjliga efter alla stadier. Ny teknologi utnyttjas i stor utsträckning och innovativt som ett stöd vid lärandet. Miljön för digitalt lärande har utvecklats och informationsresurserna för lärande finns tillgängliga för både individerna och samhället för att främja lärande och pedagogisk utveckling. De digitala utbildningsmöjligheterna och de digitala inlärningsplattformarna och -lösningarna möjliggör studier oavsett tid och plats.

Bildningen tar sig till uttryck i internationalisering, förståelse för mångfald och välfärd. Med hjälp av utbildningssystemet hittar invandrare och internationella sakkunniga sin plats i det finländska samhället och arbetslivet. Utbildningen och forskningen lockar specialister till Finland från alla håll i världen. I globala sammanhang främjar Finland fritt informationsflöde genom att skapa förtroende för vetenskapliga data och bygga upp samarbete. Finländarna medverkar aktivt i internationella utbildnings- och forskningsnätverk och leder dem.

3 Mål och åtgärder inom utbildning och forskning

Målet för staten och statlig styrning är att sörja för medborgarna och deras välfärd. De viktigaste formerna av statlig styrning är norm-, resurs- och informationsstyrning. Med normstyrning avses styrning genom lagar, förordningar och bestämmelser på lägre nivå. Med resursstyrning kontrolleras allokeringen och användningen av resurser, och budgeten är ett centralt verktyg för resursstyrning. Utgångspunkten för informationsstyrning är å sin sida styrning genom informationsförmedling.

De åtgärder som tas upp i den utbildningspolitiska redogörelsen har som mål att förverkliga den ovannämnda visionen. Den exakta formen av åtgärderna och indelningen i norm-, resurs- och informationsstyrning eller en kombination av dessa preciseras först i den egentliga beredningsprocessen som inleds utifrån redogörelsen.

3.1 Småbarnspedagogik samt förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Högklassig småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning möjliggör kunnande och välfärd likvärdigt för alla barn och unga. Anordnandet av högklassig fostran och utbildning är förknippat med problem såsom den demografiska förändringen och de mindre årskullarna, den svagare jämlikheten och likvärdigheten i utbildningen, tillgången till behöriga lärare och speciallärare särskilt inom småbarnspedagogiken, den låga deltagandegraden inom småbarnspedagogiken, nedgången i inlärningsresultaten inom den grundläggande utbildningen samt de försämrade attityderna gentemot lärande. Förändringarna leder till så stort tryck på lagstiftningen och finansieringen att den nuvarande förvaltningsmodellen och strukturen inte stöder målet att också framöver producera tjänster för fostran och utbildning jämlikt överallt i Finland. Den totalrevidering av lagstiftningen och finansieringen som presenteras i redogörelsen säkerställer att utbildningsrelaterade och barnens rättigheter tillgodoses på ett jämlikt sätt och garanterar likvärdigheten, tillgängligheten och kvaliteten av tjänster inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen i hela landet. Genom åtgärderna förbättras

inlärningsresultaten, välfärden samt barnens och ungdomarnas utveckling som helhet.

De bildningsrelaterade rättigheterna och barnens rättigheter kan respekteras och likvärdigheten, tillgängligheten och kvaliteten av tjänsterna inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen i hela landet kan garanteras genom att vidta följande åtgärder:

- Lagstiftningen om småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen revideras i sin helhet. Syftet med reformen är att stärka barnens övergripande studievägar och underlätta flexibel övergång från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen genom att bygga upp en förvaltningshelhet som är enhetlig sett till lagstiftningen, finansieringen samt begreppsmässigt och i fråga om förfaringssätten. Genom reformen blir det möjligt att i större utsträckning än i dag följa upp, styra och koordinera likvärdigt och högklassigt genomförande av barnens rättigheter och tjänster. Småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen ska också i fortsättningen huvudsakligen produceras offentligt i hela landet.
- Lagstiftningen om finansieringen av småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ska revideras i sin helhet så att den strategiska styrningen, uppföljningen och koordineringen stärks. Målet är ett finansieringssystem som effektivare än nu ska beakta de olika omständigheterna i kommunerna bland annat i fråga om konsekvenserna av den demografiska utvecklingen, kvaliteten hos tjänsterna, likvärdigheten och tillgängligheten, behoven av stöd, behoven av tjänster på svenska och främmande språk samt tillgången till skoltransporter och behörig personal inom fostran och utbildning. Detta möjliggör bättre än i dag lokalt och regionalt samarbete för att ordna tjänster. Till följd av totalrevideringen av lagstiftningen och finansieringssystemet kan undervisnings- och kulturministeriets och finansministeriets samarbete och arbetsfördelning granskas och reformeras. Tyngdpunkten i finansieringen flyttas mot basfinansiering och stöd för långsiktig utveckling i stället för ansökan om bidrag.
- Finansieringen för positiv särbehandling ska konsolideras så att utbildningssystemet får bättre förutsättningar att jämna ut effekterna av den sociala ojämlikheten, bl.a. segregationen inom kommunerna.
- Beredningen av finansieringslagstiftningen och revideringen av lagstiftningen ska inledas och genomföras som en del av arbetsgruppsarbetet inom ramen för utvecklingsprogrammet Utbildning för alla, som eftersträvar kvalitet och jämlikhet inom

småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Arbetsgrupperna inom utvecklingsprogrammet Utbildning för alla bereder riktlinjerna för revideringen av lagstiftningen före utgången av 2022.

- Genomslagskraften och styrningen av småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt det fria bildningsarbetet stärks genom att ta fram och genomföra ett ramverk för datahantering som grundar sig på nationella strategier och bestämmelser. Genom verksamheten säkerställs kunskapsbasens enhetlighet, datasäkerheten och dataskyddet med beaktande av kompatibla informationsresurser, -modeller och -system.
- På grundval av utvecklingsprogrammet Utbildning för alla utarbetas åtgärder för att säkerställa förutsättningarna för lärandet och övergångarna för barn och unga med invandrarbakgrund särskilt i övergångsskedena i utbildningen. Därtill fästs uppmärksamhet vid att säkerställa inlärningsvillkor för personer med invandrarbakgrund, särskilt språkliga färdigheter och andra inlärningsfärdigheter för nyanlända elever.
- Ett program för att utveckla undervisningen i finska/svenska som andraspråk (S2) för åren 2021–2023 inleds. Utifrån programmet skapas en högklassig studieväg för finska/svenska som andraspråk för alla stadier i utbildningssystemet.
- Tydliga förpliktande kvalitetsmål och indikatorer som beskriver hur de uppnås ska ställas och genomföras för anordnande av småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning för att stärka kvaliteten hos och likvärdigheten av tjänsterna. Kvalitetsmålen fastställer tjänsternas målsatta nivå på ett likvärdigt sätt överallt i Finland. En kunskapsbas och ett datasystem som grundar sig på öppna data ska utvecklas i fråga om den demografiska förändringen, behoven och nivån av tjänsterna i förhållande till den nationella kvalitetsnivån på så sätt att både kommunerna och staten har tillgång till gemensam, tillförlitlig och uppdaterad information som utnyttjas vid beslutsfattande.

Deltagandet i småbarnspedagogiken ökas, välbefinnandet bland barn och unga förbättras, inlärningsresultaten höjs och skillnaderna i lärandet minskas genom följande åtgärder:

- Deltagandet i småbarnspedagogik ökas genom att allt mer framhäva småbarnspedagogikens betydelse för barnets lärande och utveckling samt genom att minska orsakerna till bristen på deltagande; klientavgifterna inom småbarnspedagogiken sänks och på längre sikt ska småbarnspedagogiken bli avgiftsfri (minst 4 h/dag), och utifrån

forskningsdata bedöms vilken inverkan hemvårdsstöd och praxisen med kommundillägg har på deltagande i småbarnspedagogik.

- Målet är att alla barn och unga i Finland ska ha tillgång till världens bästa småbarnspedagogik och utbildning som närtjänst. I samband med totalrevideringen av lagstiftningen avseende småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning ska likvärdiga inlärningsvillkor och utbildningsmöjligheter garanteras inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Närtjänsterna ska stödjas för att förebygga en segregering av tjänsterna inom småbarnspedagogiken och skolorna och en segregationsutveckling.
- Lågtröskeltjänster och ett tillräckligt rättidigt stöd för utvecklingen, lärandet och välbefinnandet för barn och unga ska tryggas genom lagstiftning på ett likvärdigt sätt överallt i Finland. Genomförandet av tjänsterna inom elev- och studerandevården och dimensioneringen av dem följs upp och utvärderas, och resurserna ökas vid behov. Välfärden och delaktigheten i gemenskaper inom småbarnspedagogiken och i skolorna ska främjas och mobbning ska förebyggas genom att etablera ett förebyggande tväradministrativt nätverk av sakkunniga som en del av verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken och i skolorna. En ny riksomfattande modell för engagerande skolsamarbete ska skapas.
- Läskunnigheten är grundförutsättningen för allt lärande. Ytterligare resurser ska riktas till åtgärder för att främja läskunnigheten inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Tillräckliga grundläggande färdigheter för aktivt deltagande i samhället ska säkerställas för alla elever.
- Möjligheterna att utveckla en kritisk läskunnighet i olika källor ska säkerställas för alla barn och unga med beaktande av deras ålder. Förmågan hos barn och unga att använda digitala verktyg tryggt och ansvarsfullt för sociala och samhällseliga ändamål ska främjas med beaktande av deras ålder. Alla barn och unga ska garanteras tillgång till lämplig utrustning och stöd för användningen för att möjliggöra digitalt lärande.
- Ovannämnda åtgärder främjas på båda nationalspråken samt på minoritetsspråken samiska, romani och teckenspråk.

3.2 Andra stadiet

Totalrevideringen av förfarandena och strukturerna i utbildningen på andra stadiet svarar mot målen för den allmänbildande utbildningen och yrkesutbildningen och behoven av en revidering av kontinuerligt

lärande. Därtill stärks jämlikheten och likvärdigheten i utbildningen. Teknologi utnyttjas i stor utsträckning som stöd vid utvecklingen av lärandet och kompetensen, vilket för sin del tryggar tillgängligheten av utbildningen. Samtidigt stärks olika former av samhörighet. Digitala inlärningsmiljöer och -lösningar utvecklas för att svara mot behoven hos olika studeranden. Utbildningsanordnarna uppmuntras att bilda allt större helheter och samarbeta tätare med arbetslivet.

Jämlikheten och likvärdigheten i utbildningen på andra stadiet främjas genom följande åtgärder:

- Nya teknologier och förfaranden utnyttjas vid undervisningen och lärandet på så sätt att en individuell studieväg kan planeras för varje studerande enligt hans mål, färdigheter och förutsättningar, samtidigt som ojämlikheten mellan studerandena minskas.
- För att säkerställa tillräcklig undervisning och handledning samt för att garantera stöd under studierna i yrkesutbildning ska den personliga tillämpningen utvecklas ytterligare så att en modell för positiv diskriminering som är förenlig med karaktären av yrkesutbildning kan införas i den. Erfarenheterna från utredningarna av trestegsstödet beaktas vid beredningen. Därtill stärks uppföljningen av hur utbildningen genomförs i gymnasie- och yrkesutbildning på ett sätt som bättre beaktar studerandenas behov av undervisning och handledning samt annat stöd och så att den undervisning och handledning som studerandena får bättre kan följas upp. Verksamhetsmodellerna och uppföljningen av studiehandledningen utvecklas i syfte att säkerställa att utbildningsanordnarna har tillräckliga förutsättningar att sörja för den utbildning och handledning som studerandena behöver.
- Lämpliga elevhälsotjänster samt möjlighet till verksamhet som främjar psykiskt och fysiskt välbefinnande inom läroanstalten ska garanteras för alla studerande på andra stadiet på ett likvärdigt sätt på alla håll i landet genom att utveckla verksamhetsätten och vid behov också lagstiftningen och finansieringssystemen.
- Gränserna mellan gymnasie- och yrkesutbildningen ska sänkas, och samtidigt ska inverkan av de associationer som grundar sig på skillnaderna mellan dessa utbildningsformer minskas vid valet mellan gymnasie- och yrkesutbildning.
- Grunderna för yrkesexamina och gymnasiets läroplaner ska utvecklas så att delar av yrkesexamina eller delområden i gemensamma examensdelar och studier i gymnasiet kan kombineras mer flexibelt än i dag utifrån studerandenas behov och de kompetensbehov som hänförs till fortsatta studier och arbetslivet. Det säkerställs att denna

kombinering faktiskt är möjlig överallt i Finland och finansieringssystemen utvecklas så att de stöder detta.

- Andelen gemensamma examensdelar i de yrkesinriktade grundexamina ska ökas, eller så ska det på något annat sätt göras möjligt att mer flexibelt och i större skala än i dag avlägga allmänbildande studiehelheter och studiehelheter som stärker basfärdigheterna i yrkesutbildningen.
- Strukturerna och innehållet i gymnasieutbildningen ska utvecklas med beaktande av människornas och samhällets behov av bildning genom att utnyttja resultaten av utvärderingen av utbildningen. Bedömningen av studerandena under gymnasiestudier förnyas och görs mångsidigare för att den bättre än förr ska främja studerandens lärande. Information utnyttjas effektivt och på ett omfattande sätt som stöd för lärande och handledning på så sätt att studieförloppet och inlärningsresultaten bättre kan följas upp och att inlärningsvårigheter kan observeras snabbt och åtgärdas i tid. Lagstiftningen ändras vid behov så att data om studerandenas lärande och kunskaper kan utnyttjas vid anordnande av utbildning och som stöd för lärandet utan att kränka dataskyddet och datasäkerheten.
- Stödet för stärkande av baskunskaperna och språkkunskaperna för studerande med invandrarbakgrund ökas i yrkesutbildningen genom att främja studier som stöder studiefärdigheterna genom informationsstyrning och vid behov genom att utveckla incitamenten i finansieringssystemet.

Följande åtgärder vidtas för att svara mot förändringarna i arbetslivet:

- Partnerskapet mellan gymnasie- och yrkesutbildningen och arbetslivet fördjupas för att förbättra utbildningens ändamålsenlighet och kvalitet.
- Den internationella aspekten i utbildningen på andra stadiet stärks genom att förbättra studerandenas och undervisnings- och handledningspersonalens likvärdiga möjligheter till fysisk eller virtuell rörlighet.
- Samarbetet mellan utbildningen och arbetslivet stärks i både yrkes- och gymnasieutbildningen. Möjligheter till studier på arbetsplatsen skapas genom samarbete.
- Serviceutbud på olika stadier och utbildningsområden och gemensamma kunskapsenheter skapas för att svara mot de kompetensbehov som arbetslivet och människorna har.
- Specialyrkesexamina förnyas så att de bildar flexibla och skräddarsydda kompetensenheter som också kan kombineras med innehåll i andra yrkesexamina, gymnasieutbildning och högskoleutbildning.

Genomslagskraften och tillgängligheten av utbildningen på andra stadiet främjas genom följande åtgärder:

- En nationell långsiktig strategi för digitalisering av inlärningsmiljöer och digitala lösningar för lärande samt en åtgärdsplan för att verkställa strategin utarbetas. Åtgärdsplanen ska innehålla ett omfattande avsnitt om verksamhetskultur och pedagogisk utveckling. I samarbete med högskolorna, den grundläggande utbildningen och centrala intressegrupper utarbetas och införs ett digitalt servicesystem för utbildningen som stöder lärandet, sänker tröskeln för att delta i utbildning och utvidgar möjligheterna att delta i utbildning samt förbättrar tillgängligheten av utbildning. De digitala tjänsterna utvecklas på finska och svenska.
- Gemensamt anlåtande av utbildningstjänster, lokaler, utrustning samt personal inom yrkes- och gymnasieutbildning samt i högskolor stöds för att svara mot de behov av bildning och kunskap som människorna och arbetslivet har för att stärka verksamhetsvillkoren för utbildningen samt för att förbättra kvaliteten och tillgängligheten av utbildningen. Operativt samarbete mellan olika stadier i utbildningen underlättas genom incitament och vid behov genom att ändra lagstiftningen och grunderna för examina och läroplanen.
- Strukturen av aktörer ska förnyas med början hos anordnarna genom att stödja både svarandet mot sektorspecifika och riksomfattande kunskapsbehov och anordnarnas och regionernas egna mål. Sammanslagningar mellan anordnare av yrkes- och gymnasieutbildning och skapande av omfattande helheter med utbildningsanordnare på andra stadiet ska stödjas. De lagstiftningsmässiga och finansiella hinder som hänför sig till samgående av anordnare av gymnasie- och yrkesutbildning ska undanröjas särskilt i de regioner där det är nödvändigt för att kvaliteten av verksamheten och tillgängligheten av utbildningen ska kunna säkerställas. Vid beredningen av bestämmelserna beaktas att gymnasiet och yrkesutbildningen har olika mål, uppgifter och verksamhetsmodeller.
- För att säkerställa verksamhetsförutsättningarna för utbildningen på andra stadiet och tillgängligheten i hela landet inleds ett övergripande och långsiktigt reformprogram som har riksomfattande mål men som genomförs med beaktande av de regionala särdragen. Lösningarna kan genomföras på olika sätt och med olika tidtabell i de olika regionerna i landet. För verkställigheten av reformen utarbetas en vägkarta i vilken åtgärderna för att uppnå målen samt tidtabellerna och resurserna för dem fastställs. Åtminstone skillnaderna i och takten för den demografiska utvecklingen, nationalspråken, utbildningsnivån för befolkningen i regionen och regionens näringsstruktur beaktas. I samband med reformarbetet ska det bedömas hur den svåra kostnadsstrukturen i regioner med krympande befolkning ska beaktas i bestämningsgrunderna för statsandelarna.

3.3 Högskolor

Hälften av årskullen avlägger högskoleexamen 2030. Övergången från andra stadiet till högskoleutbildning sker mer flexibelt än i dag. Digitalisering utnyttjas i stor utsträckning som stöd för lärandet. Samarbetet mellan högskoleutbildningen och forskningen blir tätare. Jämställdheten i utbildningen har blivit bättre. Högskolorna rekryterar sakkunniga till Finland. Av högskolestuderandena är 15 procent utlänningar år 2030. Merparten av dem blir sysselsatta i Finland.

Finland är ett ledande land i världen som utnyttjar digitalisering i högskoleutbildning och det kontinuerliga lärande som utgår från den. Innehållet i utbildningen öppnas för så bred användning som möjligt. De nya verksamhetssätten och nätverkssamarbetet möjliggör högklassig och tillgänglig högskoleutbildning och forskning.

Utbildnings- och kunskapsnivån höjs genom följande åtgärder:

- År 2030 avlägger minst 50 % av unga vuxna en högskoleexamen. För att uppnå målet ökas antalet personer som inleder studierna i högskoleutbildning fram till 2030 genom att rikta ytterligare resurser till högskoleutbildningen. Ytterligare inledningsplatser skapas i synnerhet i de branscher och regioner där det finns efterfrågan på utbildning och där sysselsättningsmöjligheterna är goda, dock med beaktande av flexibiliteten i förhållande till ändringar i efterfrågan och på arbetsmarknaden.
- Högskolorna ökar rekryteringen av utländska studeranden och forskare till finska högskolor genom samarbete på bred front. Målet är att andelen utländska studeranden ska stiga till 15 procent av alla examensstuderanden före 2030.
- Högskolorna integrerar de internationella sakkunniga i högskolorna, det finländska samhället och arbetslivet i samarbete med näringslivet och arbetsgivarna i den offentliga sektorn. Av de utländska studeranden som avlagt examen sysselsätts 75 % på arbetsmarknaden i Finland.
- Det görs lättare för studeranden att komma in i landet och personer som avlagt en examen ska få permanent rätt att stanna i Finland. Av de utländska studeranden som avlagt examen sysselsätts 75 % på arbetsmarknaden i Finland. (Målen preciseras under hösten i arbetet med vägkartan Talent Boost, ett mål ska också sättas upp för forskare).

Tillgängligheten av och jämlikheten i högskoleutbildningen ska förbättras genom följande åtgärder:

- Gemensamma mål och riktlinjer för att förbättra tillgängligheten av och jämlikheten i högskoleutbildningen ska sättas upp i högskolornas tillgänglighetsplan före utgången av 2021. I planen granskas tillgängligheten av högskoleutbildning i allmänhet och å andra sidan speciellt i de områden där studerandena i nuläget i stor utsträckning kommer från en hög socioekonomisk bakgrund.
- Under 2022 utarbetar högskolorna utifrån de gemensamma riktlinjerna sina egna tillgänglighetsplaner som har som mål att främja tillträde till högskoleutbildning och avläggande av högskolestudier för underrepresenterade grupper. Hur tillgänglighetsplanerna genomförs följs upp och utvärderas som en del av styrningsprocessen mellan högskolorna och undervisnings- och kulturministeriet.
- Som ett led i åtgärdshelheten definieras hur tjänsterna för handledning och identifiering av invandrarnas kunnande ska integreras i högskolesystemet.
- Regeringen bereder bestämmelser om handledande utbildning för invandrare i universitetslagen.

Högskolornas verksamhetsmodeller och -strukturer förnyas genom följande åtgärder:

- Högskolorna tar före 2030 fram en enhetlig digital servicemiljö som är förenlig med den gemensamma visionen. Högskolorna tillhandahåller på båda nationalspråken ett gemensamt tillgängligt utbud av digitala studier som studeranden kan utnyttja oavsett utbildningsbakgrund, ställning på arbetsmarknaden eller utbildningsstadium. Helheten grundar sig på delad information och öppnar nationella informationsresurser för lärande för människorna och samhället. På grundval av ledning genom information utvecklas pedagogiska lösningar på fortlöpande basis och förnyas högskolornas verksamhetssätt och -modeller.
- Regeringen förbereder sig för att revidera lagstiftningen om högskolor och strukturerna i framtiden så att man möjliggör mångsidigare verksamhetssätt än i dag som utgår från regionala behov och studerandens behov samt överföring av nya data till arbetslivets och näringslivets bruk vid forskning och i forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet. Samtidigt granskas regleringen av högskolornas utbildningsansvar samt förbättras funktionen hos högskolornas examensstruktur och avvecklas överlappningar och onödigt långa utbildningsvägar.

3.4 Vetenskap och vetenskaplig information

Offentlig finansiering för forskning uppmuntrar också den privata sektorn att investera i kunskap och forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet. Anslagen för forskning och utveckling har 2030 stigit till fyra procent av nationalprodukten, och forskning visar att inverkan av dessa satsningar på finländarnas välfärd har ökat.

Finland är ett attraktivt land att forska i och forskningsmiljön är bland de bästa i världen. De främsta begåvningarna flyttar till Finland och höjer Finlands kunskapsnivå. Innehållet i den finländska utbildningen grundar sig på vetenskaplig information.

Satsningarna på vetenskap och på produktion av och effektivitet i vetenskaplig information görs genom att

- verkställa den nationella vägkartan för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten. Den inbegriper en plan som omfattar stärkande av vetenskap och vetenskaplig information. Detta kräver insatser av bestående karaktär under huvudtiteln i förvaltningsområdet för undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet samt för ansvariga för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet i andra ministerier.

3.5 Fritt bildningsarbete

Det fria bildningsarbetet främjar människornas kunnande och välbefinnande och stöder samhällets enhetlighet, jämlikhet och aktivt medborgarskap. Läroanstalterna för fritt bildningsarbete är också viktiga aktörer som erbjuder utbildning till invandrare. Finansieringen genomförs på ett förutsebart sätt för att möjliggöra utveckling av högklassig utbildning. Det riksomfattande nätverket av fritt bildningsarbete utnyttjas effektivare än tidigare för att främja jämlikheten i och tillgängligheten av utbildningen, och det blir möjligt att identifiera och erkänna de kunskaper som har förvärvats genom utbildning.

Åtgärder

- Förutsebarheten i finansieringen av fritt bildningsarbete säkerställs.
- Tillräckligheten av den för invandrare avsedda läskunnighetsutbildningen inom fritt bildningsarbete och tillgängligheten av den på båda nationalspråken garanteras.
- Förutsättningarna för läroanstalterna för fritt bildningsarbete att främja, utveckla och genomföra utbildning för underrepresenterade grupper stärks.
- Identifieringen och erkännandet av kunnande som förvärvats i utbildning inom fritt bildningsarbete ska främjas. Ändringar i lagstiftningen om informationsresursen Koski ska göras så att studieprestationer inom fritt bildningsarbete kan registreras i informationsresursen Koski.
- Möjligheterna att koppla kunskapselheter inom fritt bildningsarbete som en del av det nationella ramverket för kunnande utreds.
- Det riksomfattande nätverket av fritt bildningsarbete utnyttjas effektivare än tidigare för att främja jämlikheten i och tillgängligheten av utbildningen. Läroanstalterna för fritt bildningsarbete anordnar bland annat studier vid öppen högskola mångsidigt i olika ämnen också på de orter som annars saknar högskoleverksamhet.

3.6 Kontinuerligt lärande – lärande under yrkeskarriären

En reform av kontinuerligt lärande genomförs utifrån riktlinjerna i en parlamentarisk beredning. (Preciseras och öppnas vid utgången av 2020 när riktlinjerna tar form).

3.7 Undervisnings- och handledningspersonal och övrig personal

Personalen och lärarna i småbarnspedagogik som är behöriga och som uppdaterar sina kunskaper garanterar en likvärdig och högklassig fostran och utbildning. Tillgången till lärare och annan personal säkerställs genom att förbättra kunskapsbasen och proaktiviteten samt genom att dimensionera utbildningen efter behov.

Utbildningen inom fostran och undervisning och kompetensen under karriären utvecklas utifrån forskning och systematiskt genom samarbete. Kunnandet inom specialundervisning, handledning, språk-

och kulturmedveten undervisning, digital pedagogik samt ledning ska stärkas.

Tillgången till yrkeskunniga lärare och annan personal säkerställs genom följande åtgärder:

- Kunskapsbasen gällande lärare och annan personal förbättras och vid insamling av information beaktas också särdragen hos utbildningen på svenska. Behoven hos lärare och annan personal och behovet av handlednings-, stöd- och elevvårdspersonal som behövs inom undervisningsväsendet förutses genom en systematisk och entydig verksamhetsmodell, med beaktande av båda nationalspråken. Utbildningen dimensioneras efter behov.
- Bestämmelserna om lärarnas behörigheter ska revideras och utvecklas i samarbete med intressegrupper på så sätt att behörigheterna före 2030 motsvarar de i redogörelsen uppgivna nya strukturerna inom småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet.
- Flexibla sätt att komplettera kompetensen och behörigheten hos lärare och annan personal genomförs genom att möjliggöra komplettering av examina, flerformsutbildning och förvärvande av dubbla behörigheter för lärare i olika skeden av karriären.

Lärarnas kompetens utvecklas genom följande åtgärder:

- Utvecklingssamarbetet i fråga om utbildningen inom fostran och undervisning stärks genom att ett utvecklingsforum för utbildningen inom fostran och undervisning grundas. Lärarutbildningen och utbildningen för fostran i övrigt komprimeras och verksamheten i samarbetsforumet etableras så att dess verksamhet omfattar utbildningar inom undervisning och fostran och frågorna kring utvecklingen av dem från småbarnspedagogik till högskoleutbildning. Forumet ska baserat på forskning staka ut riktlinjerna för utvecklingen av utbildningen för lärare och övrig personal inom fostran och under yrkeskarriären.
- Ytterligare resurser ska allokeras till undervisningspersonalens handledningskunnande, specialundervisning, språk- och kulturmedveten undervisning och digital pedagogik samt stärkande av kompetent ledning.

3.8 Konst- och kulturfostran och -undervisning och grundläggande konstundervisning

Konst- och kulturfostran, undervisning i konst- och färdighetsämnen och grundläggande konstundervisning inom utbildningssystemet grundar sig på att estetisk uppfattning och kreativa uttryck är en viktig del av mänskligheten. Färdigheter i anslutning till detta är viktiga också i informations- och kunskapssamhället och bör därför beaktas vid utvecklingen av utbildningen. Dessa färdigheter kan också främjas inom ramen för hobbyverksamhet i samband med skoldagen. Tillgängligheten av grundläggande konstundervisning ska stödjas regionalt, i olika befolkningsgrupper, på båda nationalspråken samt i fråga om olika konstnärliga områden.

Konst- och kulturfostran och -undervisning och grundläggande konstundervisning stöds genom följande åtgärder:

- Behoven inom konst- och kulturfostran beaktas vid utvecklingen av utbildningen.
- Tillgängligheten av grundläggande konstundervisning ska stödjas regionalt, för olika befolkningsgrupper och på båda nationalspråken (bl.a. fungerande strukturer, stöd för samarbete, pedagogisk utveckling), kunskapsbasen ska stärkas och vid behov ska en revidering av lagstiftningen gällande den grundläggande konstundervisningen inledas.
- Hobbyverksamhet i samband med skoldagen ska främjas enligt modellen i Finland och de allmänna bidragen och projektbidragen för barnkultur ska höjas.

3.9 Studiestöd

Studiestödet ska utvecklas för att främja likvärdiga utbildningsmöjligheter. Genom ett tillräckligt studiestöd möjliggörs heltidsstudier och avläggande av en examen inom utsatt tid. Också målen för reformen av den sociala tryggheten ska beaktas vid utvecklingen av studiestödet.

Studiestödet bidrar till att höja utbildningsnivån samt främja jämlikheten i utbildningen och tillgången till kompetent arbetskraft. **Studiestödssystemet utvecklas för att främja likvärdiga studiemöjligheter genom följande åtgärder:**

- Studiestödets nivå säkerställs genom indexhöjningar.
- Studiestödets tillräcklighet förbättras allt mer som stödform för heltidsstudier. Om statsekonomiska förutsättningar tillåter det kan höjningar göras i studiepenningen och lånegarantin och riktade höjningar kan göras till de personer som mest behöver stöd (ensamboende, studeranden med familj, studeranden i utlandet).
- Strukturen av studiestödet (till exempel en koppling till lägre och högre högskoleexamen) och dess nivå ses över i samband med revideringen av den sociala tryggheten. Centrala mål är stöd för heltidsstudier och främjande av studierna och därigenom främjande av sysselsättningen.
- Studerandens egna inkomstgränser höjs för att främja en kombination av studier och arbete.
- Föräldrarnas inkomstgränser med inverkan på studiestödet justeras när inkomstnivån stiger för att behovsprövningen inte ska bli stramare.
- Om räntenivån höjs betydligt kan villkoren för räntestöd förbättras eller ett ränteskydd som betalas ur statens medel övervägas. Genom att stödja studielåntagare kan man förebygga en ökning av lån som staten som borgensman måste betala.
- Förutsättningarna för att öka antalet studiestöds månader och göra villkoren för studielånskompensation mer flexibla ska redas ut för att främja kontinuerligt lärande.

3.10 Utbildning på svenska: situation, mål och åtgärder

Utbildningen på svenska utvecklas parallellt med den finskspråkiga. De mål och åtgärder som presenteras i redogörelsen gäller utbildning och forskning på båda nationalspråken. Därtill utvecklas den svenskspråkiga utbildningen parallellt med den finskspråkiga för att främja likvärdiga studiemöjligheter och en jämlik och högklassig utbildning enligt följande (preciseras vid utgången av 2020 när åtgärdsförslagen i redogörelsen om utbildning på svenska blir färdiga):

- Högklassiga, systematiska och flexibla studievägar på svenska utvecklas genom att undanröja kända hinder för utbildningen på alla utbildningsstadier från småbarnspedagogik till högskoleutbildning. Utbildningsvägarna på svenska stärks och utvecklas också för barn,

ungdomar och vuxna som anländer till Finland som invandrare. De regionala skillnaderna och särdragen beaktas.

- Den övergripande koordineringen av utbildning på svenska stärks. Den kunskapsbas som krävs vid beslutsfattande säkerställs genom att man vid nationell och internationell insamling av information beaktar möjligheten att granska den svenskspråkiga småbarnspedagogiken och utbildningen separat.
- Samarbetsmodeller och nätverksstrukturer skapas för att genomföra utbildning och för forskning i samarbete mellan högskolor och på olika utbildningsstadier, särskilt mellan andra stadiet och högskolenivån.
- Kunskaperna i det andra inhemska språket utvecklas, inklusive undervisning i modersmålsinriktad finska och svenska, genom att utveckla läroplanerna och rikta resurser till lärarnas kompetens. Kunskaperna i det andra inhemska språket utvecklas, i synnerhet undervisning i modersmålsinriktad finska, genom att utveckla läroplanerna och rikta resurser till lärarnas kompetens.